

کارآفرینی با قارچ دکمه‌ای

فاطمه سادات نبی پور، مدیر دبیرستان فرزانتگان، شهر قدسی، تهران

کلیدواژه‌ها: کارآفرینی، پرورش قارچ

شهروند حرفه‌ای، دانش و مهارت ایفای نقش مؤثر در جامعه‌های محلی، ملی و حتی جهانی را به دانش‌آموزان بیاموزند تا آن‌ها ضمن اطلاع از حقوق متقابل خود و جامعه، شهروندانی مسئولیت‌پذیر و متفکر باشند (Stoner, Tarrant, Perry, Stoner & et al. 2014).

روش‌های آموزش

آموزش در قرن بیست و یکم باید همه‌تصورات و نیازهای انسان دانش‌مدار را در نظر بگیرد (الهامیان و دیگران). مدرسه تغییر نخواهد کرد، مگر اینکه روش‌های آموزش و برنامه‌درسی و مواد درسی تغییر کنند و تمرکز آموزش در مسیر نیازهای انسان‌ها و جامعه آینده قرار گیرد.

در جهان کنونی، این رویکرد که «دانش قدرت است»، جای خود را به «اشتراک دانش قدرت است» داده است. وظیفه آموزش و پرورش در مسیر تربیت افراد برای اداره سازمان‌ها و جامعه آینده، تلاش در جهت توسعه دانشی است که قدرت خلاقیت، برتری رقابتی، نوآوری و یادگیری و برتری مالی را در آن‌ها تقویت کند و بر غنای دانش بیفزاید (بازیار و دیگران، ۱۴۰۰).

کارآفرینی

اگرچه توسعه کارآفرینی در هر جامعه‌ای کیفیت وضعیت اقتصادی و اجتماعی آن جامعه را ارتقا خواهد داد، اما یادگیری آن و شروع تفکر در ارتباط با کارآفرینی، باید از دورانی آغاز شود که میزان خلاقیت و ابتکار بالاتر است. بنابراین، دوران کودکی و نوجوانی بهترین زمان برای یادگیری آن است. کارآفرینی به معنی تبدیل فناوری و نوآوری به خدمات یا محصول قابل استفاده توسط عموم مردم است. بنابراین، اگر در جامعه‌ای با توجه به شرایط بومی، این تبدیل صورت گیرد، نه تنها صرفه‌جویی‌های اقتصادی در آن جامعه در پی خواهد بود، بلکه

اگر بخواهیم کیفیت را در آموزش و پرورش کنونی معنا کنیم، مهم‌ترین منبع نگاه به آینده است. بنابراین، می‌توان گفت آموزش و پرورش‌هایی که انسان‌هایی برای آینده تربیت کند و آینده‌ای را که پویاست و خود قابل تغییر است، در دست داشته باشد، قوی و موفق عمل کرده است. فعالیت‌های آموزشی نظام آموزشی به‌طور صحیح باید در راستای چهار محور اساسی صورت گیرند که عبارتند از:

۱. شناخت و توجه به محیط‌زیست بومی؛
۲. تربیت شهروندی و بومی؛
۳. روش‌های آموزش صحیح؛
۴. آینده‌نگری و کارآفرینی بومی.

محیط‌زیست

عصر کنونی را دوران بحران‌های محیط‌زیستی نام نهاده‌اند، زیرا گستره دست‌اندازی انسان بر عرصه‌های محیط‌زیست، در نتیجه رشد روزافزون جمعیت و نیاز به توسعه در کلیه سطوح اقتصادی و اجتماعی، روزبه‌روز ابعادی وسیع‌تر به خود گرفته و بر اثر بهره‌برداری غیراصولی و بی‌رویه از منابع طبیعی، خسارت جبران‌ناپذیری بر پیکره محیط‌زیست وارد کرده است (بادبدست و دیگران، ۱۴۰۰). بنابراین، آگاهی دانش‌آموزان از مشکلات و قابلیت‌های محیط‌زیستی که در آن زندگی می‌کنند، در آینده علمی و تصمیم‌های کاری و نیز در رفتار آنان با محیط‌زیست نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای خواهد داشت.

تربیت شهروندی

امروزه تربیت شهروندان خوب از مهم‌ترین وظایف نظام‌های رسمی آموزش و پرورش کشورهاست. در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، مسئولان تعلیم و تربیت با تدوین برنامه‌های آموزشی متنوع، تربیت شهروندی مناسب را در صدر اقدام‌ها و فعالیت‌های خود قرار داده‌اند (Murray, 2016). متولیان تعلیم و تربیت جوامع بر آن هستند تا از طریق تربیت

کارآفرینی به معنی
تبدیل فناوری و
نوآوری به خدمات
یا محصول
قابل استفاده
توسط عموم مردم
است

گندزدایی کردند. در این مرحله، دانش‌آموزان آموختند که برای تهیه محصولی پاک و قابل عرضه باید محیط تولید سترون و پاکیزه باشد. در مرحله بعد، برای قرارگیری پوسال‌ها (کمپوست‌ها) در اتاق و استفاده بیشتر از فضا، طبقاتی در اتاق نصب شدند. سپس تمامی طبقات دوباره گندزدایی شدند. بعد از تهیه پوسال از کارخانه تولید پوسال قارچ و قراردادن آن‌ها در طبقات در روزهای متوالی، دانش‌آموزان هر روز درجه حرارت اتاق و پوسال‌ها و رطوبت محیط را بررسی می‌کنند. در این راستا، هر گروه باید برای بسته‌بندی و فروش محصول خود برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام دهد. حتی دانش‌آموزان می‌توانند برای تبلیغ و فروش بیشتر قارچ‌های خود اقداماتی را انجام دهند. در طول مراحل تولید محصول، می‌توانند درباره فرایند بسته‌بندی، هزینه‌های آن و نیز روش‌های کاهش هزینه و افزایش فروش با تبلیغات را نیز بیاموزند.

تولید قارچ دکمه‌ای در مدرسه هیچ خطری ندارد. از طرف دیگر، در محیط نشاط و شادابی ایجاد می‌کند. دانش‌آموزان برای فروش بیشتر محصول خود با خانواده‌هایشان به بحث و بررسی راه‌های چاره می‌نشینند و همین وضعیت محیطی صمیمانه و پر نشاط را در خانواده‌ها ایجاد می‌کند. تلاش نوجوانان برای فروش بیشتر، به دانستن بسیاری از نکاتی منجر می‌شود که در جلب رضایت مشتری در بازار پرقابلیت کنونی در جهان وجود دارند. در نهایت، می‌توانند با بررسی هزینه‌ها و زمان گذاشته‌شده، میزان سود خود را محاسبه کنند. این کار نه تنها ریاضیات آن‌ها را تقویت می‌کند، بلکه منطق حاکم بر تولید و بهره‌وری را نیز به آن‌ها می‌شناساند. آن‌ها متوجه می‌شوند در اولین مرحله برداشت قارچ، تنها شاید بتوانند هزینه‌های خود را بپردازند. پس باید صبور باشند و منتظر بمانند سود حاصل را در مراحل بعدی تولید به دست آورند. آن‌ها متوجه این نکته می‌شوند که در تولید، گاه هزینه‌های اولیه بسیار بیشتر از هزینه‌های مستمر و در مسیر تولید است.

مدرسه‌ها برای آموزش عملی کارآفرینی و مراحل تولید و عرضه کالا به نمونه‌ای ساده، کم‌هزینه، بدون خطر و جذاب در مدرسه نیاز دارند

فرهنگ جامعه با توجه به این تغییرات غنا می‌یابد.

با توجه به اینکه در خلق و اجرای هر ایده‌ای به‌طور ذاتی خطرپذیری وجود دارد، جوهر و عصاره کارآفرینی، پذیرفتن این خطر است. خطرپذیری باید از دوران کودکی و نوجوانی که قدم گذاشتن در چنان دنیایی بازی و سرگرمی نیز محسوب می‌شود، آموزش داده شود. ایجاد کسب‌وکارهای کوچک خانگی و مدرسه‌ای می‌تواند آن‌ها را با مفاهیمی چون خطرپذیری، اقتصاد کاربردی، سود و زیان، تولید، فروش و بازاریابی، تبلیغات و رقابت در کسب‌وکار آشنا کند. این آموزش‌ها می‌توانند در ذهن کودکان و نوجوانان، شروع تفکر به مشکلات جامعه و رفع آن‌ها و تبدیل موقعیت‌ها به کار و سودآوری را شکل دهند. البته در کنار خطرپذیری، شناخت هدف،

داشتن آفق، به‌کارگیری خلاقیت‌های ذهنی، جامعه‌گرایی و جامعه‌پذیری، شهادت، ابتکار، داشتن امید و در نهایت واقع‌بینانه برخورد کردن با تفاوت بین خلاقیت‌ها و فرصت‌ها، از ویژگی‌های مهمی هستند که هر کارآفرین باید داشته باشد و به دانش‌آموزان باید آموخته شود.

قدرت‌دانی

از آقای یعقوبی، سرایدار دبیرستان فرزنانگان شهر قدس، و آقای نادی که در انجام این پروژه ما را یاری کردند، سپاسگزارم. ■

منابع

- Murray J. (2016). Educating Citizen Scholars: Interdisciplinary First-Year Seminars at the University of Guelph. In Universities, the Citizen Scholar and the Future of Higher Education (pp. 37-53). Palgrave Macmillan UK.
- Stoner KR, Tarrant MA, Perry L, Stoner L & et al. (2014). Global citizenship as a learning outcome of educational travel. Journal of Teaching in Travel & Tourism; 14(2): 149-63.
- افشاری، الف. امیرخانی شهرکی، م. آینده‌پژوهی کارآفرینی و توسعه اقتصادی. اولین کنفرانس علمی پژوهشی دستاوردهای نوین در مطالعات مدیریت، حسابداری و اقتصاد ایران.
- الهمیانی، ن و دیگران. طراحی الگوی اجرای برنامه درسی تربیت‌معلم مبتنی بر اسناد تحولی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه پژوهش در نظام آموزشی. شماره ۴۶.
- اکبری، ت. قاسمی خلیفه لوی، ا و دیگران. ضرورت توسعه کیفیت در آموزش و پرورش. دومین همایش ملی آینده. تیرماه ۱۴۰۰.
- بادبست، ا و دیگران. توسعه پایدار مدرسه آینده: نگاهی بر مدیریت سبز مدرسه. دومین همایش ملی آینده. تیرماه ۱۴۰۰.
- خوش‌بین گشتی، ا و دیگران. شاخص‌های کیفیت آموزش در مدرسه. دومین همایش آینده - تیرماه ۱۴۰۰.
- بازیار، ز و دیگران. فلسفه و ضرورت مدیریت دانش. دومین همایش آینده. تیرماه ۱۴۰۰.

کارگاه تولید قارچ دکمه‌ای در مدرسه

مدرسه‌ها برای آموزش عملی کارآفرینی و مراحل تولید و عرضه کالا به نمونه‌ای ساده، کم‌هزینه، بدون خطر و جذاب در مدرسه نیاز دارند. تولید قارچ دکمه‌ای، به دلیل سادگی مراحل تولید، نبود خطر و ضرورت نداشتن نگهداری حضوری شبانه‌روزی، می‌تواند برای آموزش بسیار مناسب باشد. تهیه یک مکان کوچک برای تولید قارچ دکمه‌ای در مدرسه امکان‌پذیر است. استفاده از بخشی از انباری یا اتاق پرورشی یا حتی تهیه یک اتاقک (کانکس) در حیاط مدرسه، می‌تواند محل مناسبی برای تولید قارچ باشد.

در دبیرستان فرزنانگان شهر قدس، ابتدا اتاق تهیه قارچ، با کمک سرایدار دبیرستان، از وسایل اضافی پاک‌سازی شد. سپس دانش‌آموزان پایه هفتم (دوره اول متوسطه) که به شش گروه دسته‌بندی شده بودند، با استفاده از افشانه کل، در چند نوبت اتاق را سترون (استریل) و